

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 30 lipca 2009 r.

**Zarząd
Gminnej Spółki Wodnej
w Zambrowie**

LBI-410-009-06/2009
P/09/122

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała w Gminnej Spółce Wodnej w Zambrowie („Spółce”) stan utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w latach 2007-2009 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokóle podpisanym 27 lipca 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykorzystanie w latach 2007-2008 dotacji z budżetu państwa i z Gminy Zambrów otrzymanych na konserwację urządzeń melioracyjnych, natomiast negatywnie pozyskiwanie dochodów ze składek członkowskich i stan utrzymania tych urządzeń.

Spółka (wg stanu na 30 czerwca 2009 r.) obejmowała swoją działalnością 72 sołectwa, na terenie których znajdowało się 10.166,27 ha gruntów zmeliorowanych, w tym 1.500,0 ha rowami i 8.666,27 ha drenowania (z 1.408 studzienkami drenarskimi). Na łącznej długości 288 km rowów znajdowało się: 780 budowli przejazdowych (przepustów), 50 przepustozastawek i zastawek oraz 1.558 szt. wylotów drenarskich.

1. W ocenie NIK poziom utrzymania przez Spółkę urządzeń melioracji wodnych szczegółowych (u.m.sz.) był niezadowalający, znacznie odbiegający od dobrych praktyk i zaleceń wskazujących na coroczną potrzebę: konserwacji gruntownej 1/3 rowów

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”,

melioracyjnych i bieżącej obejmującej ich całość, oczyszczania studzienek i wylotów drenarskich, przepustów i urządzeń piętrzących, bowiem:

- konserwacją gruntowną (odmulaniem) w latach 2007-2009 (I półrocze), objęto 46,1 km rowów, tj. 16,0 % łącznej ich długości,
- konserwację bieżącą (polegającą na obkaszaniu skarp i wykaszaniu dna rowów) przeprowadzono na 190 km rowów w 2007 roku (66,0 % łącznej ich długości) i 160 km rowów w 2008 r. (55,6 % łącznej ich długości),
- odmulono 1.080 studzienek drenarskich (76,7 %) w 2007 roku,
- nie remontowano i nie konserwowano urządzeń piętrzących (50 zastawek lub przepusto-zastawek).

Niezadowolający stan u.m.sz. potwierdziły oględzin 15,5 km rowów melioracyjnych (5,38 % łącznej ich długości), bowiem: 6,6 km było w dobrym stanie technicznym (tj. drożnych i zapewniających swobodny przepływ wody), zaś pozostałe 8,9 km (57,4%) było wypłyconych, częściowo zakrzaczonych, fragmentarycznie niedrożnych (z zastoinami wody). Stan techniczny 14 z 27 przepustów był dobry, zaś 13 (48,1%) wymagało konserwacji bieżącej. Z 16 studzienek drenarskich trzech nie udało się zlokalizować, a pozostałe były drożne.

Przedstawiony powyżej stan u.m.sz. był spowodowany brakiem ich konserwacji w kilkunastoletnim okresie nieprowadzenia działalności przez Spółkę (wznowionej w 2005 roku), jak również:

- brakiem planów konserwacji urządzeń melioracyjnych oraz przeglądów ich stanu technicznego. Konserwacja urządzeń była prowadzona w zakresie wynikającym z ogólnych wskazań Walnego Zgromadzenia Delegatów (ukierunkowanych na konserwację bieżącą i gruntowną rowów melioracyjnych) i wiedzy kierownika biura Spółki oraz bieżących potrzeb zgłaszanych przez członków,
- niewystarczającymi środkami finansowymi, wynikającymi z wysokości składki członkowskiej ustalonej na poziomie 20 zł/ha od powierzchni zmeliorowanych i zdrenowanych, zapewniającymi (przy całkowitej ściągłości środków) pokrycie kosztów wykonania jedynie konserwacji gruntownej na odpowiednio 41,5 %, 28,0 % i 27,8 % długości rowów (bez wydatków organizacyjnych Spółki), jak również pogarszającej się ściągłości tych składek wynoszącej 79,8 % w 2007 roku (161.085 zł z należnych 201.896 zł) i już 61,5 % w 2008 roku (124.109,45 zł z należnych 201.896 zł),

W latach 2007-2008 Spółka nie sporządzała planów finansowych (wymaganych przez § 17 ust. 1 pkt 1 statutu Spółki). Ewidencję przychodów i rozchodów prowadzono w formie miesięcznych zestawień wpływów i wydatków Spółki, na podstawie wyciągów bankowych o stanie konta. Ewidencja ta nie w pełni spełniała wymogi dotyczące sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, określone w art. 13 i następnych ustawy z dnia 29 września 1994 r.², m.in. w zakresie obowiązku utworzenia księgi głównej i ksiąg pomocniczych, dziennika czy inwentarza. Obowiązek prowadzenia przez Spółkę - osobę prawną - ksiąg rachunkowych wynika z art. 4 ust. 1 i ust. 3 pkt 2 tej ustawy. W świetle postanowień art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości i § 23 ust. 2 pkt 7 statutu, do prowadzenia rachunkowości Spółki zobowiązany był jej Zarząd.

4. W latach 2007-2008 Zarząd Spółki nie przekazał Staroście Zambrowskiemu żadnych uchwał organów Spółki, w tym żadnej uchwały Walnego Zgromadzenia Delegatów (w sprawie wysokości składek i wysokości budżetu, w sprawie udzielenia absolutorium dla Zarządu Spółki oraz w sprawie wysokości prowizji dla sołtysów i diet dla członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Przewodniczącego), również z lat poprzednich, co było niezgodne z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne³ oraz statutem, zobowiązującym do przedłożenia staroście uchwał w terminie 7 dni od dnia ich podjęcia. Uchwały te zostały przesłane organowi nadzoru dopiero 1 kwietnia 2009 roku.

Przedstawiając powyższą ocenę i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Sporządzanie i uchwalanie planów prac oraz planów finansowych Spółki, poprzedzonych przeglądami urzędzeń.
2. Podjęcie z członkami Spółki działań w kierunku poprawy stanu utrzymania u.m.sz.
3. Prowadzenie ewidencji księgowej Spółki zgodnie z wymogami ustawy o rachunkowości oraz podjęcie czynności na rzecz poprawy ściągłości składek członkowskich.
4. Sporządzanie informacji i rozliczeń związanych z dotacjami na działalność statutową Spółki zgodnych z dokumentacją księgową Spółki.
5. Przedkładanie staroście uchwał organów Spółki z zachowaniem 7 dniowego terminu określonego w art. 179 ust. 1 Prawa wodnego.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd Spółki w terminie 30 dni od daty

² o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 ze zm.)

³ Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm., dalej zwanej „prawem wodnym”

- zaległościami w opłacaniu składek, które na koniec 2007 roku wyniosły 86.174,40 zł, zaś na koniec 2008 roku już 163.960,90 zł, co stanowiło 81,2% rocznego przypisu. Przyczyniło się do tego stanowisko Zarządu Spółki, aby kierować upomnienia w przypadku należności powyżej 100 zł oraz odstąpienia od egzekucji składek w 2007 roku m.in. z uwagi na złe wykonawstwo części prac konserwacyjnych finansowanych ze składek. W 2008 roku tytułów wykonawczych do egzekucji nie kierowano ze względu na stosowanie się urzędu skarbowego do interpretacji Ministerstwa Finansów z 6 lutego 2008 r., w której możliwość egzekucji administracyjnej uzależniono od uzyskania przez spółki wodne stosownych orzeczeń sądowych,
 - wiekiem urządzeń (większość obiektów z lat 1961-1985), co przejawiało się ilością awarii drenarskich – w okresie objętym kontrolą usunięto 484 awarie przeznaczając 153.892 zł, tj. 34,7 % wydatków na prace konserwacyjne.
2. W latach 2007-2008 na konserwację urządzeń melioracyjnych Spółka pozyskała również 120 tys. zł od Gminy Zambrów i 68,3 tys. zł od Wojewody Podlaskiego. Środki te, otrzymane w formie dotacji, wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem, finansując nimi 42,5 % ogólnej wartości prac konserwacyjnych. Przy pozyskiwaniu i rozliczaniu dotacji, do właściwych organów i z zachowaniem obowiązujących procedur, przekazano wymaganą dokumentację. Wystąpiły jednak przypadki rozbieżności pomiędzy danymi wykazanymi przez Spółkę w dokumentacji przekazanej Wojewodzie Podlaskiemu a dokumentacją źródłową, bowiem w rozliczeniu za 2007 rok, zaniżono o 6.974,14 zł kwotę otrzymanych składek członkowskich i o 237,03 zł saldo rachunku bankowego na 31 grudnia 2007 roku oraz zawyżono o 6.760,27 zł wartość prac konserwacyjnych sfinansowanych z tych składek, zaś w rozliczeniu za 2008 rok zawyżono o 3.622,42 zł kwotę otrzymanych składek członkowskich i o 63.601,88 zł wartość prac konserwacyjnych sfinansowanych z tych składek oraz zaniżono o 22.236,09 zł saldo rachunku bankowego na 31 grudnia 2008 roku. Błędy te nie miały wpływu na prawidłowość wykorzystania tej dotacji.
 3. W okresie objętym kontrolą na rachunek Spółki wpłynęło łącznie 578.963 zł, w tym: 390.621 zł składek członkowskich, 120.000 zł dotacji Gminy Zambrów i 68.342 zł dotacji Wojewody Podlaskiego. Wydatki zamknęły się łączną kwotą 546.629 zł, z których 442.778 zł (81,0 %) przeznaczono na prace konserwacyjne, zaś pozostałe wydatki – 103.851 zł (19,0 %) dotyczyły: diet członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia przysługuje Zarządowi Spółki prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie oceny, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli

Ryszard Walendzik